

Amsterdam, 8 december 2017

Onderwerp: brief ter voorbereiding van het rondetafelgesprek Defensienota 2018

Geachte voorzitter, geachte leden van de Vaste Kamercommissie Defensie

Hartelijk dank voor de uitnodiging om deel te nemen aan de ronde tafel met experts op 14 december over de Defensienota 2018. In deze brief zet ik graag de drie hoofdpunten uiteen waar ik namens het Transnational Institute met uw commissie in gesprek treedt. Onderaan deze brief is een lijst met onderzoekspublicaties opgenomen die als onderbouwing dient van de in deze brief geschetste analyse.

Internationale veiligheid in samenhang

In de aankondiging van de Defensienota 2018 wordt als ambitie genoemd bij te dragen aan het voorkomen van belangrijke grondoorzaken van onveiligheid. Daartoe worden wereldwijde ongelijkheid en klimaatverandering gerekend. Daarnaast wordt ingezet om de voedingsbodem voor radicalisering en gewelddadig extremisme weg te nemen.

In dat kader moet het Nederlandse Buitenland- en Veiligheidsbeleid in overeenstemming zijn met ander beleid dat de grondoorzaken van onveiligheid aanpakt. Dat is nu onvoldoende het geval. Nederlandse steun aan de strijd tegen terrorisme door de Verenigde Staten en bondgenoten heeft de voedingsbodem voor radicalisering en gewelddadig extremisme gevoed. Ook worden wapens geleverd door Nederlandse bedrijven aan dubieuze bondgenoten als dictators en militias, wat de algemene onveiligheid vergroot.

Daarnaast is het Nederlandse klimaatbeleid onvoldoende ambitieus om catastrofale klimaatverandering af te wenden. Ook draagt het Nederlands economisch buitenlandbeleid onvoldoende bij aan het terugdringen van wereldwijde ongelijkheid, zo is Nederland als belastingparadijs medeverantwoordelijk voor het weg laten vloeien van belastingopbrengsten van de allerarmste landen ten gunste van de winsten van aandeelhouders. Tekenend in deze context is dat ook wapenbedrijven hier veel gebruik van maken: geschat wordt dat 50% van de wereldwijde wapendollars door Nederland stroomt.

Vrede en veiligheid

Een belangrijke trend is een veiligheidsdreiging die niet langer van reguliere vijandige legers uitgaat die op het slagveld worden bevochten. De noodtoestand in o.a. Frankrijk en België heeft langdurige aanwezigheid van legereenheden op straat tot gevolg gehad.

Door de verschuiving van taken tussen leger en politie worden legereenheden, zoals in Nederland de Marechaussee, ingezet voor beveiliging van steeds meer strategische objecten. Ook de integratie van leger(personeel) in anti-terreur eenheden brengt steeds meer actief militair personeel in de civiele maatschappij.

De politie en andere veiligheidsdiensten in het kader van deze veiligheidsstrategie worden steeds verder toegerust met wapens en bevoegdheden. Wij zien dit als een zorgelijke trend, zeker gezien het structureel racisme en de toenemende islamofobie waar onze maatschappij onder lijdt. Als deze trend wordt voortgezet, bestaat het risico dat de Nederlandse maatschappij meer en meer gaat lijken op het gemilitariseerde Israël. Waarbij bewapening en bewaking van de maatschappij hand in hand gaat met het wegzetten van grote delen van de bevolking als potentieel gevaarlijke tweederangsburgers.

Democratische zeggenschap en controle

Autoritaire tendensen krijgen wereldwijd vaste voet aan de grond. Dit is een zorgwekkende trend. Daarnaast heeft de afgelopen jaren (parlementair)onderzoek naar inzet van Nederlandse militairen in het buitenland herhaaldelijk en steevast tekortkomingen rondom het democratisch proces vastgesteld. Ook zijn de afgelopen jaren verschillende structurele problemen rondom onder meer corruptie bij materiaalanschaf aan het licht gekomen. Nu bestaat een uitgelezen mogelijkheid om de democratische zeggenschap en controle over veiligheids- en defensiebeleid te versterken.

Nederland kan met de Defensienota 2018 stappen zetten om bij te dragen aan een meer vreedzame wereld en versterking van de internationale rechtsorde. Het Transnational Institute gaat graag met u hierover het gesprek aan.

Met vriendelijke groet,

Niels Jongerius

De Wittenstraat 25
1052 AK Amsterdam
The Netherlands

PO Box 14656
1001 LD Amsterdam
The Netherlands

Bronnen en verdere studies

TNI heeft op haar website www.tni.org een dossier War & Pacification, daar zijn onder meer de volgende studies vrij toegankelijk te vinden:

De oorlog tegen terreur:

[‘Building peace in permanent war’](#), Ben Hayes et al, 2015

[‘Understanding ISIS and the New Global War on Terror: a primer’](#), Phyllis Bennis, 2015

[‘NeoConOpticon’](#), Ben Hayes, 2009

De Europese veiligheidsindustrie:

[‘Market Forces’](#), Chris Jones, 2017

[‘Militaire uitgaven, belastingontwijking en de rol van Nederland’](#) op basis van studie [‘Tax evasion and weapon production’](#), Martin Broek, 2016

[‘Border Wars’](#) Mark Akkerman, juli 2016, [met update](#) in december 2016, beschikbaar in het Nederlands als [‘Grensoorlogen’](#)

[‘Eurodrones’](#), Ben Hayes et al, 2014

Klimaatveiligheid

[‘The secure and the dispossed’](#), Nick Buxton & Ben Hayes, 2015